

257

רל

י ש י ב ה ג'

של ועדת החוקה, חוק ומשפט

יום ד', ז" ניסן חש"ט, 6.4.49

הישיבה נפתחה בשעה 14.30

- השתתפו: נ. ניר, יו"ר
 י. אידלסון
 מ. בגין
 ח. בן-אשר
 מ. בן-עמי
 ד. בר-נר
 י. בדר
 א. ג'רג'ור
 ז. ורהפטיג
 ק. כהנא
 י. כ"ץ
 מ.ד. לוינשטיין
 י. לם
 ע. פישמן, גב'
 י. קליבנוב
 ח. רובין
 א. חבורי
 ע. אסף

בזכות דעה מיעוצה:

א. פרמינגר

מ. שפירא - היועץ המשפטי
 גב' ס. הנימן - משרד המשפטים
 מ. פיאמנטה - מתרגם לערבית.

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק וסשפט
6.4.49

היו"ר נ. ניב

פנתח את הישיבה.

הועדה מאשרת את בחירתו של חבר הכנסת נ. ניב

כיו"ר הועדה.

י. לם

בכנסת נקבע כי לועדה החוקה מובאים כל הדברים הקשורים בחוקת היסוד ובחוקים הקשורים במישרין עם משרד המשפטים. כך אני הבינותי. עכשיו הביאה הממשלה הצעה חוק לחיקון חוקתה מעבר. החוק הזה צריך לקבוע את הסדר במקרה שנשיא המדינה הקבוע לא יוכל מסיבה זאת או אחרת לכהן במשרתו. אין כל ספק כי החוק הזה הוא חוק יסוד. החוק הופיע בפני ועדת הכנסת והיא החליטה מה שהחליטה בענין זה ותעבירו לישיבת הכנסת היום. כששאלתי את המזכיר נאמר לי כי החוק הזה אינו חוק יסוד כי אם חוק זמני.

אם אין חילוקי דעות אני חושב שעלינו לבקש מהיו"ר שיבטיח את החלוקה הנכונה. במה שאנחנו עושים כאן אנחנו קובעים הלכה אולי לדורות אצל וזה גם ישמש חומר לימודים לאוניברסיטה, למשפטים. לא הייתי רוצה שילמדו שהיו דברים לא נכונים. אני מבקש מיו"ר הועדה לעשות הכל כדי שלהבא לא יקרו מקרים כאלה.

היו"ר נ. ניב

בתור סגן היו"ר הכנסת העברתי את החוק הזה לועדה הכנסת כדי שהיא תחליט לאיזה ועדה להעבירו. בועדה הכנסת היה בירור, ואין אנחנו

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
היו"ר נ. ניר

יכולים לשנות מה שהוחלט בוועדה הכנסת. בתוק כחוב שועדת הכנסת
מסדירה את העבודה בין הועדות. אני רק יכול להביא בפני ועדת הכנסת
את דעתה של ועדת החוקה. אגב, בוועדת הכנסת היה מיעוט גדול שגם כן
חשב כך, אך הרוב החליט מה שהחליט.

תקנות-שעת-חירום (עבירות הנועה - דין תיילים).

היו"ר ג. ניר

אמסור דו"ח מועדת המשנה שנבחרה כדי לעבור על התקנות לשעת

חירום (עבירות הנועה - דין תיילים). הועדה עברה על החוק הזה

ופה אחד החליטה להמליץ על הארכתו, עם שתי הערות כלליות:

היות והחוק משולב עם "חוק השיפוט - חש"ח", והיות

וידוע שחוק השיפוט - חש"ח רחוק מלהיות מושלם, מובן מאליו שגם

החוק הזה רחוק מלהיות מושלם. נעשו כמה הערות ע"י חברי הועדה המשנה

שהחליטה להכניסם לפרוטוקול ולהעבירם למשרד המשפטים שיקח אותן

בחשבון כאשר ינסחו את החוק לאחר ה-1 ביוני.

על הערה אחת, בנוגע לסעיף 15, הוחלט להביא בפני הכנסת. סעיף

15 אומר: "ראש המטה יוכל להעביר לאחר או לאחרים את הסמכויות

הנתונות לו על פי תקנות אלה, כולן או מקצתן, פרט לסמכות הנתונה

לו על פי תקנה 3." תקנה 3 היא בדבר מינוי שופטים ודיינים. מלבד

זאת כתוב בסעיף 8(ב): "פסק דין של חיוב שניתן על ידי בית דין של

שלושה טעון אישור מאת ראש המטה. ראש המטה יוכל לאשר את פסק הדין,

או לאשר את החיוב ולהקל בעונש, או לבטל את פסק הדין." ועוד המשנה

החליטה להעיר בישיבת הכנסת שאי-אפשר לכתוב: "פרט לסמכות הנתונה

לו על פי תקנה 3", וצריך להגיד: "פרט למקרה של פסק דין לפי סעיף

8(ב). ז"א שראש המטה יכול להעביר את סמכותו רק למוסד משפטי

מוסמך.

את צתר ההערות הוחלט שלא להביא בפני הכנסת.

רל.

ועד החוקה, חוק ומשפט

6.4.49

תקנות שעת חירום (עבירות תנועה - דין היילים)

ד. בר-ניר

היועץ המשפטי של הצבא הסביר לנו שכל התקנות לשעת חירום מוארכות לחודש וחצי בלבד ומשרד הבטחון מכין חוק חדש אשר הוא בפני הועדה המתאימה, והחוק ~~אחדשה~~ ~~אקח~~ בחשבון את הפגמים של החוק הקודם. את החוק הלא-משוכלל הזה מאשרים רק לחודש וחצי בלבד.

מ. שפירא, היועץ המשפטי

הצעה הממשלה היא שהארכת החוק תהיה לא עד ה-1 ביוני כי אם עד ה-14 ביוני. לכן ההצעה, כפי שהיא עומדת כאן, היא עד ה-14 ביוני.

ז. ורהפטיג

אני מציע להשמיט את סעיף ⁽¹⁾(2) כיוון שישנו סעיף 16(ב) האומר שהפקודה אינה גורעת מחוקת השיפוט. אם יהיה איזה שהוא מקרה שאנשי הצבא יחשבו שיש להעמיד לדיון למרות שאין הפקודה הזאת אומרת זאת, יוכלו לסדר את הדבר לפי הנוהג הרגיל. בכל זאת נדמה לי שעבירות יהיו מכוסות ע"י החוק ברובן הגדול. לכן אני מציע למחוק את סעיף 1(א)(2).

היו"ר נ. ניר

אני מציע שנעבירים את ההצעה באופן מפורט למשרד המשפטים.

נ ת ק ב ל.

רל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה

חוק מבקר המדינה (המשך)

היו"ר נ. ניר

בסעיף 4, בשאלת תקופת כהונת המבקר, החלטנו לדחות את ההצבעה

להיום.

גב' ב. אידלסון

אני מבקשת לדחות זאת שנית, כי עדין לא הספקנו לדון בכך.

סעיף 7(א)(5)

היו"ר נ. ניר

אז דנו על סעיף זה בפעם הקודמת, אך עדין לא הצבענו.

א. פרמינגר

אני מציע להכניס כאן שלושה גופים נוספים: כל מפעל של ספק חשוב של המדינה, ביחוד של צבא ההגנה לישראל; מפעלים ושירותים אשר בהם תלוי בטחון המדינה; מפעלים לניצול אוצרות הטבע של המדינה; הנימוקים ~~א~~שונים. פרט לגוף הראשון שהצעת, אני חושב שלא יהיה זה הגיוני שהמבקר יבקר דוקא מוסד הנחמד ע"י הממשלה. הכניסו את הדבר מפני שזוהדים שמא אותו מוסד מבזבז חומרים או כספים. הדבר דומה גם לגבי המפק. לא פעם משק המדינה וביחוד משק הצבא נוחן הקלות לספקים,

ועת החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה
א. פרמינגר

רל.

חמרי גלם וכו'. אם מפעל כזה יכול לבזבז חומרי גלם, או אפילו למכור אותם אחרי כן. אם הוא יעמוד תחת ביקורת המבקר, הדבר הזה יימנע, או אם לא יימנע, תהיה לפחות אפשרות לבדוק זאת.

שאלו פה מה פירוש מפעלים ושירותים אשר בהם תלוי בטחון

המדינה. לפי תכנית ראש הממשלה, בפרק ד' סעיף 6 הובטחה הלאמת אוצרות הטבע והשירותים אשר בהם תלוי בטחון המדינה. ממילא יצטרכו להכנס לדיון מה הם השירותים אשר בהם תלוי בטחון המדינה. אני חושב שהגיוני שכבר עכשיו המבקר ימסור דו"ח על אותם השירותים. אם יצטרך לדון על הלאמה, אין שום הגיון שלא יופיע אז דו"ח מדויק של המבקר, שיאפשר לכנס לדעת מה נעשה בתוך אותם המפעלים אשר אותם עומדים להלאים.

הצעה גם מפעלים אשר מנצלים אוצרות טבע. אוצרות הטבע

יולאמו - מכל מקום זה הובטח בתכנית הממשלה. לא דובר על מפעלים אשר מנצלים את אוצרות הטבע. מכל מקום, אם ילאימו את אוצרות הטבע אין פירוש הדבר שילאימו גם את הברת האשלג. מצד שני, הלאמת אוצרות הטבע פירושה שלפחות יעריכו את ערכם. באיזה דרך יוכלו לדעת זאת? הרווח יקבע ע"י ~~אחראי~~ החפוקה, כלומר, יהיה צורך לדעת מה מצב המפעלים אשר מנצלים את אוצרות הטבע. על כן אני חושב שגם את הדבר הזה יש להכליל בתחום ביקורתו של המבקר.

מ. שפירא.

אין זה כך שכל החלטה של הכנסת היא חוק. אם הכנסת מהליטה משהו ואיננה אומרת בשעת החלטתה שזה חוק - אין זה חוק. לשאלה שעורר חבר הכנסת פרמינגר. הגופים אשר צוינו כאן, חובת המבקר לבקר אותם, והם יעמדו תחת פיקוחו. יתכן שירצו להלאים מפעל אשר היום הוא עסק פרטי, והממשלה תחליט על הלאמתו, או תחליט לעשות משהו אחר במוסד הזה, הרי הכנסת יכולה להטיל על מבקר המדינה לבקר את אותו מפעל ואז הוא יבוקר. אם לקבל את הצעת מר פרמינגר הרי מבקר המדינה יבקר את כל עסקי המדינה ועסקים פרטיים במדינה. אם לא כותבים זאת, וירצו לבקר מפעל או מוסד מסוים, חבוא החלטה הכנסת ואז הוא יבוקר.

לשאלתו של מר בדר בענין הרכוש שנקרא "נכסי נפקדין" וכל מה שקשור בזה - זה יעמוד לביקורת. אינני יודע למה שיש צורך אצל להכניס גם את האפוטרופוס על הרכוש הנטוש. זה כלול במלים: "כל מפעל או מוסד של המדינה" ו"כל אדם או גוף המנהל רכוש המדינה או המחזיק בו". על כל פנים, ביחס לנקודה זו, הצהרה מוסמכת של הממשלה, לפני קבלת החוק, שברור מראש שהאפוטרופוס על נכסי נפקדין וכל הסרים למשמעתו, עומדים תחת ביקורת - צריכה להוציא כל ספק מלבו של מר בדר.

א. פרמינגר

מתוך דבריו של היועץ המשפטי שוכנעתי בקשר עם הספקים, ואני מוריד זאת. ואילו בקשר לשני הסעיפים האחרים - לא שמעתי כל הסברה.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה

י. בדר

עלי לקבל את הסברה היועץ המשפטי בענין האפוטרופוס על הרכוש הנטוש. אך אני רוצה לבקש את היועץ המשפטי שיביא לנו הסברה מדוע הממשלה עומדת על כך שמחוץ למבקר המדינה יהיו הרשויות המקומיות והבנקים מבוקרים ע"י מבקרים נוספים ממשלתיים; המבקר המוניציפאלי ומבקר הבנקים.

ז. ורהפטיג

מכיון שבישיבת אחרון הובאו שתי הצעות שתואבענה היום, למחוק בסעיף 7(א)(5) את המלים "או עפ"י הטכס ביניהם ובין הממשלה" ו-"על-מי החלטת הכנסת" - אני רוצה לשאול את היועץ המשפטי אם יש בכלל נתיבות בסעיף 7(א)(5), כי חוק אפשר חמיר להוציא ואין צורך לכתוב שהכנסת יכולה להוציא חוק.

הינ"ר נ. ניב

ה צ ב ע ה

מי בעד מתיקת המלים "עפ"י החלטת הכנסת"? מי נגד?

התיקון לא נתקבל.

(הפתיגות לי. בדר).

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה

מי בעד מחיקת המלים: "או עפ"י
הסכם ביניהם ובין הממשלה" 4-?
מי נגד?

התיקון לא נתקבל.

(הסתייגות לד. בר-ניר
ול. קליבנוב.)

היתה הצעה של י. בדר להוסיף
לגופים המבוקרים את המפקח על
הרכוש הנטוש. (י. בדר: אינני
עומד עליה.)

מי בעד הצעת סח בדר להעביר
לסמכויות המבקר את הביקורת על
הרשויות המקומיות ועל הבנקים? 2-
מי נגד?

ההצעה לא נתקבלה.

(הסתייגות לי. בדר)

מי בעד הצעת חבר הכנסת
אידלסון להכניס לסמכויות
המבקר כל ²¹⁷פקדי הממונה על
תפקידים ממשלתיים ובמיוחד על
מחלקת הוצאת המטבע?

מ. שפירא

אינני אומר שהצעה זו משוללת הגיון. אך הממשלה עשתה אמנה עם
בנק אנגלו-פלשטינה בענין הוצאת המטבע, אשר עליה ישבו מספר ישיבות
והתוכחו על כל אות וכל חג. אינני מוצא שיש מקום להציע לממשלה
לבוא לידי מו"ם עם אפ"ק לשנות את האמנה ולהכניס סעיף כזה, הדבר
ראוי לשיקול, אך לא יתכן במחי יד אחת, בזמן שדניט על חוק מבקר
המדינה, להכניס שינוי כה רדיקלי באמנה שנתקבלה באופן כל כך חגיגי

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה
מ. שפירא, היועץ המשפטי

ע"י המוסד המחוקק של המדינה. לא שמעתם בענין זה את דעת שר האוצר,
אם יש או אין לנהל מו"מ עם בנק אנגלו-פלשטינה, ולא יתכן שמדינה
המכבדת את עצמה ~~אצטצאשמהאצת~~ הנהג כך, כמובן שמדינה היא
סוברנית ויכולה לבטל כל תוזה וכל דבר אחר. חתימת מועצת המדינה
הזמנית והממשלה הזמנית מחייבת במשהו, ואי-אפשר ע"ה ~~הצעה~~ אגב
אורחא להציע לעשות ביקורת על אפ"ק או על הוצאת המטבע.

ד. בר-ניר

לא הצענו לבטל שום אמנה או לשנות את היחסים. הצענו שחיה ביקורת
על בנקים, על המשק שלהם, על יסוד האמנות הקיימות. לקיים ביקורת
על הבנק הקשור בהוצאת המטבע - אני חושב שזאת סמכותה של המדינה.
המדינה היא מעל לכל ואין זאת פחיתות כבוד למדינה להחליט שבנקים
הקשורים בהוצאת המטבע צריכים להיות תחת ביקורת.

היו"ר נ. ניר

ה צ ב ע ה

מי בעד ההצעה להכניס למכויות
המבקר כל בנק הממונה על תפקידים
ממשלתיים ובמיוחד על מחלקת הוצאת
המטבע? מי נגד?

ההצעה לא נתקבלה.

(הסתייגות לד. בר-ניר)

ר.ל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה

מי בעד הצעת חבר הכנסת פרמינגר
להכניס לסמכות המבקר מפעלים
ושירותים אשר בהם תלוי בטחון
המדינה? מי נגד?

התיקון לא נתקבל.

(הועדה מחליטה להת לחבר
הכנסת פרמינגר - שמשותף
בועדה בזכות דעה מיעצת
אח זכות ההסתייגות בכנסת.)

מי בעד הצעת חבר הכנסת
פרמינגר להכניס לסמכות
המבקר כל מפעל לניצול אוצרות
הטבע של המדינה? מי נגד?

התיקון לא נתקבל.

(הסתייגות לחבר הכנסת
פרמינגר.)

מי בעד סעיף 7(א) עם כל
התיקונים שנתקבלו:

7. (א) ואלה הגופים (בחוק זה - "גוף נתון

לביקורת") שפעולותיהם הכספיות והמשקיות

וחשבונותיהם יעמדו לביקורת המבקר.

(1) כל משרד ממשלתי;

(2) כל מפעל או מוסד של המדינה.

(3) כל אדם או גוף המחזיק ברכוש המדינה,

מנהל אותו או מפקח עליו.

(4) רשות מקומית, מפעל, מוסד, קרן או גוף

הנתמך על ידי הממשלה בדרך הקצבה, ערבות

וכיוצא באלה, או שהממשלה משתתפת בהנהלתו.

אולם ועדת הכספים לפי הצעת שר האוצר רשאית

להורות כי הגוף הנתון לביקורת יוצא מהביקורת.

לל.

ועדה החוקה, חוק ומשפט
6.4.49
חוק מבקר המדינה

(5) רשות מקומית, מפעל, מוסד, קרן, גוף
ואדם שיועמדו לבסרחו על חמבקר על פי
חוק, על פי החלטת הכנסת או על פי הסכם
ביניהם ובין הממשלה."

הסעיף נתקבל.

הישיבה ננעלה בשעה 15.55